

**Eén letter verschil en de vervangingstheologie
Zou God gescheiden zijn?**

Stef Schagen
(M.Div)

Eén letter verschil en de vervangingstheologie

Zou God gescheiden zijn?

Jarenlang heeft het gedachtengoed van de vervangingstheologie het denken van de Kerk over Israël bepaald en vandaag de dag is er een variant op, de geestelijk-Israël visie. De vervangingstheologie leert dat de beloften voor Israël zijn overgegaan op de Kerk, en dat, omdat de belofte van het Koninkrijk zou zijn weggenomen van Israël en gegeven aan een volk dat de vruchten ervan opbrengt, de Kerk nu dat volk is (Matt.21:43, 1 Petrus 2:9). Afgezien van dat het Koninkrijk niet van Israël is weggenomen maar van haar leiders, de overpriesters en Farizeeën waar Jezus het tegen zegt (21:45, 21:23) en dat de Kerk nu evenmin de vruchten van het Koninkrijk van God opbrengt als dat Israël dat destijds deed, is de vervangingstheologie eigenlijk een simplistische en anachronistische theologie die geen rekening houdt met de tijden van Gods agenda. Immers, al heeft God in Zijn agenda besloten eerst de natiën in te gaan om de heidenen tot Zich te trekken (Rom.11:12, Joh.12:32) en al heeft Hij Jeruzalem verlaten en aan haar lot overgelaten vanwege hun afwijzing van Jezus, dat wil niet zeggen dat het daarbij blijft (Lucas 21:24, Matt.23:37-39, Rom.11:25-27, Hand.1:6-7, Jes.2:2, 11:10, 40:5, 66:23, Eze.37-48).

Hebreeën 8:8-9

Een belangrijke tekst die vervangingstheologen aanhalen om hun visie op te stoelen is Hebreeën 8:8-9, waar staat: “8 Zie, er komen dagen, spreekt de Here, dat Ik voor het huis Israëls en het huis Juda een nieuw verbond tot stand zal brengen, 9 niet zoals het verbond, dat Ik met hun vaders maakte ten dage, dat Ik hen bij de hand nam om hen uit het land Egypte te leiden, want zij hebben zich niet gehouden aan mijn verbond en Ik heb Mij niet meer om hen bekommerd, spreekt de Here.” (Heb 8:8-9 NBG)

Hebreeën 8:8-9 is een directe aanhaling van Jeremia 31:31-32: “31 Zie, de dagen komen, luidt het woord des HEREN, dat Ik met het huis van Israël en het huis van Juda een nieuw verbond sluiten zal. 32 Niet zoals het verbond, dat Ik met hun vaders gesloten heb ten dage dat Ik hen bij de hand nam, om hen uit het land Egypte te leiden: mijn verbond, dat zij verbroken hebben, hoewel Ik heer over hen ben, luidt het woord des HEREN.” (Jer 31:31-32 NBG)

Een letter verschil

Wat opvalt aan de tekst is dat Hebreeën 8 zegt “Ik heb Mij niet meer om hen bekommerd” waar Jeremia 31 schrijft: “hoewel Ik heer over hen ben”. Een andere vertaling is iets beter overigens: “hoewel Ik hen gehuwd had”. Verschillende vertalingen hebben dit zo vertaald.

Hoe komt dit?

Wat staat er nou? Heeft God Zich inderdaad niet meer om Zijn volk bekommerd, zoals Hebreeën 8 schrijft? Dan hebben vervangingstheologen een belangrijke bewijstekst, dat God nu van de Gemeente houdt in plaats van van het aloude Israël waaruit die is voortgekomen met de 12 Joodse apostelen. Heeft God dan Zijn huwelijksbelofte met haar gebroken om met een ander verder te gaan? Wat verklaart het verschil in de vertaling van Hebreeën 8 van Jeremia 31:32?

LXX (Septuagint)

De tekst in Hebreeën 8 maakt gebruik van de LXX, de Griekse vertaling van de Hebreeuwse Tenach (ons OT), de Septuagint. Het oorspronkelijke Hebreeuwse manuscript gebruikt het woord “ba'al” in de clausule: וְאֶנְכִי בָעַלְתִּי בָּךְ, “hoewel Ik hen gehuwd had” - terwijl de 72 die de

Septuagint schreven, de LXX (70), “ga’al” lezen en het in de Septuagint vertaalden met het Griekse ἡμέλησα (van “ameleo”) wat betekent: “Ik heb Mij niet meer om hen bekommerd”.

Hebreeën 8:9 haalt de Septuagint aan in plaats van het oorspronkelijke Hebreeuwse manuscript waaruit deze is ontstaan. Eén letter, een b of een g, maakt een groot verschil. Het woord “ga’al” betekent “verlaten, bekommeren, verachten”.

Hoe komt het dat de vertalers van de Septuagint “ga’al” lezen in plaats van “ba’al”? De verklaring kan zijn dat zij destijds ofwel een ander manuscript gebruikten van Jeremia of dat de betreffende vertaler onterecht “ga’al” las in plaats van “ba’al”. Dat is opmerkelijk want de letters gimmel en bet zijn echt goed van elkaar te onderscheiden.

Met nadruk

Overigens zegt het Hebreeuws het met nadruk door het persoonlijk voornaamwoord “ik” toe te voegen, **אֲנִי**, want eigenlijk niet nodig is omdat “ik” al in de vervoeging van het werkwoord is opgenomen, in **אֲנִי לִבְנֵי**.

Waarom is “ik” dan toch toegevoegd? Omdat God eigenlijk zegt: “Hoewel Ik *Ik* had hen gehuwd”. “Hoewel *Ik* hen had gehuwd”. Dit is de verontwaardiging van een getrouwde man over de ontrouw van zijn vrouw die met anderen gaat.

Keuze maken

Als lezer moet je nu kiezen. Moet je nu “ba’al” nemen, “hoewel Ik hen gehuwd had”, of “ga’al”, “Ik heb Mij niet meer om hen bekommerd”, wat vervangingstheologen doen? Eén letter verschil maakt dan een heel verschil in wat je gelooft over Israël. Zou God van haar gescheiden zijn? Of is Hij nog steeds met Israël gehuwd, maar heeft Hij eerst andere bedoelingen op Zijn agenda?

Ik neem het zoals het er staat

Ik neem het zoals het er in het oorspronkelijke Hebreeuwse script staat, de basis van de Septuagint, zoals Jeremia heeft gezegd, niet zoals de 72 het hebben vertaald. Ik lees “ba’alti” in de Hebreeuwse bijbel die ik voor mij heb, de Biblia Hebraica Stuttgartensia (BHS), de meest gezaghebbende bijbel in de theologische arena, niet “ga’alti”, hoe de vertaler van de LXX het name en in het Grieks vertaalde (*καὶ ἐγὼ ἡμέλησα αὐτῶν φησὶν κύριος*). Er staat dus in het Hebreeuws “Ik had hen gehuwd”, niet “Ik heb Mij niet meer om hen bekommerd”, “niet meer naar hen omgekeken” (*ἐγὼ ἡμέλησα αὐτῶν*). Dat is overigens onwaarschijnlijk, en niet te verenigen met de woorden van de Profeten en apostelen (Hand.15:14-17 bijv.) en van Paulus die bereid was voor hen weg van Christus te zijn (Rom.9:1-3).

Zou God van Israël gescheiden zijn en Zijn trouwbeloften hebben gebroken? Was Hij wanhopig in Zijn huwelijk? Is Hij als wij? God is geen ontrouwe Man. Hosea gaf al aan dat Hij trouw blijft.

Nieuwe akte

Hij kwam met het betere tweede, Nieuwe Verbond, een nieuwe huwelijksakte, waarin Hij alsnog zal maken dat ook heel Israël zich aan de huwelijks eed zal houden. Dat verbond is met hen, met Israël en Juda (Jer.31:31-34). Inderdaad heeft Hij het Koninkrijk van God bestemd voor een nieuw volk, wat Jezus aankondigde: het volk dat aan het einde der tijden het Koninkrijk zal beërven, wanneer heel Israël behouden zal zijn, met ons erbij als gelovigen uit de volkeren (Matt.21:43, Matt.23:37-39, Matt.24:30-35, Rom.11:25-27, 15:8-11).

God bekommert Zich nog steeds om Israël, omdat Hij met hen gehuwd is (lees ook Ezechiël 16 over Gods huwelijk met Jeruzalem en Hosea).

Slot

Inderdaad, de vijgenboom die Jezus vervloekte omdat zij geen vrucht opbracht in Matt.21:18-19, voorafgaand aan Matt.21:43, illustreert wat Hij daarna verwoordde in Matt.21:43. Maar Hij zei daarna dat de vijgenboom weer zou bloeien aan het einde der tijden voor de Wederkomst en dat Zijn discipelen daarop moesten letten om de tekenen te begrijpen dat Hij eraan komt in Matt.24:32. De vijgenboom? 'Dat zijn wij', zeggen de Messiaanse Joden nu vanwege Hosea 9:10.

Is dit food for thought? De vervangingstheologie heeft met Hebrëen 8:8-9 in elk geval geen grond.